

GÖTEBORGS och BOHUS LÄN Göteborg

Stora Känsö

Stora Känsö. II

10.11.1939; 1.1.1944: Känsö förutvarande karantänsanstalt; Den s k parloiren samt exteriören av kanslihuset, barackerna och Känsö torn. Ön Känsö må icke utan Kungl. Maj:ts tillstånd ytterligare bebyggas, samt inom den till karantänsanstalten hörande parken må icke utan riksantikvariens tillstånd vidtagas sådana åtgärder beträffande terrängen och vegetationen att parkens karaktär därigenom förändras.

FORT IFIKATIONSFÖRVALTNINGEN

Den första karantänsanläggningen på Känsö stod färdig vid en pest 1771.

När faran året därpå ansågs vara över drogs anstalten in och anläggningen övergick så småningom till en privatperson, som där inrättade ett sillsalteri.

Karantänsanstalter hade tidigare varit tillfälliga men gula feberns härjningar och Sveriges ökande handel med smittade länder stärkte behovet av permanenta karantänsanstalter. Med s k mineralsur rökning trodde man sig också omkring 1800 ha funnit en effektivare metod för varurening.

Känsö inrättades som permanent karantänsanstalt 1804, då kronan på nytt tillträdde anläggningen.

En helt ny karantänsanstalt byggdes av soldater åren 1816-18 under ledning av kapten Jacob Forsell och med karantänsanstalten i Marseille som förebild. Magasin, pesthus och observationssjukhus byggdes isolerade ute i vattnet med vindbryggor emellan. Intagningen till sjukhuset skedde underifrån och när någon sjuk skulle transporteras från sitt fartyg gällde - " skola håren tätt vid huvudet avklippas samt huvud och ansikte tvättas i ättika, innan han liggande i sin koj nedsläppes uti båten, som sedan lägger till i öppningen inunder sjukhuset, varefter han med hissmaskin ur båten upphissas uti badrummet och där utan att

med händerna vidröras nedsänkes med koj och kläder uti badkaret; under badningen lossas med krokare och skärande verktyg kläderna från kroppen, så att den sjuke efter tio å femton minuter kan därutur allt med den tillbörliga försiktighet som föreskriven och anbefalld blivit, upptagas, torkas och gnidas med ättika samt vidare, förflyttas till det för honom utsedda sjukrummet...."

Parloiren tjänstgjorde som samtalsrum för besökande. Den är uppdelad i en ren och en oren avdelning, som skiljs åt av ett järngaller, ett grovt ståltrådsnät samt en golvränna där brinnande syror gav en desinficerande rök mellan de samtalande. Käsö torn byggdes som utkikstorn för karantänsanstalten, men övertogs 1870 av lotsverket.

Karantänsanstalten upphörde på 1920-talet. Byggnaderna övertogs 1934 av försvaret som kustartilleriförläggning.

Omfattande upprustningsarbeten har skett sedan 1968 efter ritningar av P. Persson.

Litt:

L. Öberg, Käsö karantänsinrättning 1804-1933, 1968.

Käsö skala 1:20.000

Kanslihus, f.d. chefsbyggnaden (1), kasern fd. magasin (2), kasern, fd. pesthuset (3), kasern fd. observationshuset (4), matinrättning,

fd. magasin 1.5), Parloiren (6), första sjukhuset (7), f.d. krogen (8),

karantändrängarnas bostad (9), lusthus (10) Käsö torn (11), kyrkogård (12)

Bild saknas